

Pravo držav članic - Škotska

 Izvirna jezikovna različica te strani [en](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Ta stran vsebuje informacije o pravu in pravnih zbirkah podatkov v Združenem kraljestvu s posebnim poudarkom na Škotski.

Pravni viri

Glavni pravni viri na Škotskem so:

- primarna zakonodaja v obliki **zakonov parlamenta Združenega kraljestva** (*Acts of the United Kingdom Parliament*) in **zakonov škotskega parlamenta** (*Acts of the Scottish Parliament*);
- **pravo Evropske unije**,
- sekundarna zakonodaja v obliki **podzakonskih aktov** (*Statutory Instruments*) in **škotskih podzakonskih aktov** (*Scottish Statutory Instruments*). Druga sekundarna zakonodaja je lahko v obliki **upravnih predpisov** (*Administrative Orders*);
- **obče pravo**, ki se je razvilo na podlagi sodnih odločb.

Vrste pravnih aktov – opis

Primarno zakonodajo ali **zakone parlamenta** sprejme parlament Združenega kraljestva v Londonu in lahko veljajo za celotno Združeno kraljestvo ali njegov del. Parlament Združenega kraljestva je odobril tudi **prenos zakonodajnih pooblastil** na parlamente in skupščine, ki lahko sprejemajo primarno zakonodajo, ki zajema le nekatera področja in velja le znotraj njihove pristojnosti. Drugo primarno zakonodajo lahko v skladu s posebno pravico sprejme monarh v različnih oblikah, kot so uredbe v svetu (*Orders in Council*), razglasitve (*proclamations*), kraljevi nalogi (*royal warrants*), kraljeva navodila (*royal instructions*), uredbe (*regulations*) in patentne listine (*letters patent*).

Sekundarna zakonodaja se sprejme v skladu s pooblastili, ki so prenesena z aktom Njenega Veličanstva v svetu (*Her Majesty in Council*) ali ministra, ministrstva, škotskega ministra ali drugega organa ali osebe. To se imenuje tudi **delegirana ali sekundarna zakonodaja**, pravni akt, ki prenaša pooblastila, pa se imenuje pooblastitveni ali „matični“ zakon. Sekundarna zakonodaja ima lahko različne oblike (kot na primer uredbe v svetu (*Orders in Council*), uredbe ali pravila), vsem pa se lahko skupno reče „podzakonski akti“ ali „škotski podzakonski akti“.

Zakon o Škotski iz leta 1998 (*Scotland Act 1998*) je prenesel pooblastila na škotski parlament v Edinburgu. Škotska je z njim (po referendumu) ponovno dobila ločen parlament, ki ga je izgubila v času združitve z Anglijo in Walesom leta 1707. Ker pa je Škotska še vedno del Združenega kraljestva, lahko parlament Združenega kraljestva še vedno sprejema zakone na določenih področjih. Primarno zakonodajo lahko škotski parlament sprejema na področjih, za katera so bila nanj prenesena pooblastila z Zakonom o Škotski iz leta 1998 (in Zakon o Škotski iz leta 2012). Ta področja so: zdravje, izobraževanje, lokalna samouprava, socialno delo, stanovanjske zadeve, načrtovanje, turizem in gospodarski razvoj, nekateri vidiki prometa, pravosodje, svoboda in varnost, vključno z večino vidikov zasebnega prava in kazenskega prava, policija in gasilci, številni okoljski vidiki, kmetijstvo in ribištvo, šport in umetnost ter izvajanje mednarodnih obveznosti na področjih s prenesenimi pooblastili. Z Zakonom o Škotski iz leta 2012 so se ta prenesena pooblastila razširila tudi na področja, kot so nekatere davčne zadeve. Škotske podzakonske akte lahko sprejmejo tudi škotski ministri, ki so za to pooblašteni z zakoni parlamenta Združenega kraljestva ali zakoni škotskega parlamenta.

Pooblastilo za sklepanje **mednarodnih pogodb** v imenu Združenega kraljestva ima kraljica, tj. monarh, ki upošteva nasvet vlade Združenega kraljestva. Parlament Združenega kraljestva nima formalne vloge pri sklepanju mednarodnih pogodb; če pa mednarodna pogodba zahteva spremembo zakonodaje Združenega kraljestva ali odobritev javnih sredstev, parlament o tem glasuje na običajen način. Za izvajanje vseh pogodb EU v Združenem kraljestvu je treba sprejeti zakonodajo, zato so te predmet parlamentarnega nadzora. Od začetka veljavnosti Zakona o ustavni reformi in upravljanju iz leta 2010 (*Constitutional Reform and Governance Act 2010*) se mednarodna pogodba lahko ratificira šele, (a) ko kraljevi minister (*Minister of a Crown*) parlamentu

predloži kopijo mednarodne pogodbe, (b) ko je mednarodna pogodba objavljena in (c) ko je minil rok 21 dni zasedanj, ne da bi se kateri koli dom parlamenta izrekel proti ratifikaciji mednarodne pogodbe.

Hierarhija predpisov

V primeru kolizije različnih pravnih virov se ta v glavnem rešuje na sodiščih. Sodišča odločajo tudi v sporih glede razlage zakonodaje. Ker v Združenem kraljestvu ni „pisane ustave“, zakona parlamenta ni mogoče izpodbijati pred sodiščem zaradi njegove „protiustavnosti“. **Ustavna doktrina „parlamentarne suverenosti“** pomeni, da je parlament Združenega kraljestva najvišji zakonodajni organ, kar pomeni, da lahko sprejme in razveljavi kateri koli zakon ter da noben drug organ ne more razveljaviti zakona parlamenta ali izpodbijati njegove veljavnosti.

Vendar je doktrina parlamentarne suverenosti omejena s članstvom Združenega kraljestva v Evropski uniji. V skladu z Zakonom o Evropskih skupnostih iz leta 1972 je **pravo Evropske unije** del zakonodaje Anglije in Walesa (ter Škotske in Severne Irske). Domačo zakonodajo je treba razlagati tako, da je v skladu s pravom EU, kolikor je mogoče.

Zakon o človekovih pravicah iz leta 1998, s katerim je bila Evropska konvencija o človekovih pravicah vključena v pravo Združenega kraljestva, daje sodiščem dodatno pooblastilo za izpodbijanje zakonov parlamenta. Kolikor je mogoče, je treba domačo zakonodajo razlagati v skladu s Konvencijo.

Odločbe sodišč, zlasti pritožbenih sodišč, imajo pomembno vlogo pri razvoju prava. Zagotavljajo avtoritativne odločitve glede razlage zakonodaje in so osnova občega prava, ki izhaja iz odločb sodišč v predhodnih zadevah (ali sodne prakse). Splošno načelo pri tem, katere odločbe sodišč so zavezujoče za druga sodišča, je, da sodišče zavezujejo predhodne odločitve višjega sodišča. Glede prava Evropske unije je Sodišče Evropske unije najvišji organ. **Vrhovno kazensko sodišče (High Court of Justiciary)** je najvišje kazensko sodišče na Škotskem, medtem ko so **sodni lordi (Law Lords)** v zgornjem domu (Lordska zbornica – *House of Lords*) delovali kot Vrhovno sodišče za civilne zadeve na Škotskem. Nadomestilo jih je novo vrhovno sodišče, ki je začelo delovati 1. oktobra 2009. Sodni lordi so postali prvi sodniki vrhovnega sodišča, t. i. Senior Law Lord pa je postal predsednik.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov, in postopek odločanja

Primarno zakonodajo sprejema parlament Združenega kraljestva v Londonu. Preden lahko **predlog zakona (Bill)** postane **zakon parlamenta**, ga morata sprejeti oba domova parlamenta: spodnji (*House of Commons*) in zgornji dom (*House of Lords*). V obeh domovih potekajo naslednje faze:

- prva obravnava (uradna predstavitev predloga zakona brez razprave),
- druga obravnava (splošna razprava),
- obravnava v odboru (podrobna proučitev, razprava in spremembe); v spodnjem domu ta faza običajno poteka v pristojnem parlamentarnem odboru,
- faza poročanja (priložnost za dodatne spremembe),
- tretja obravnava (zadnja priložnost za razpravo; spremembe so možne v zgornjem domu).

Ko predlog zakona potrdita oba domova, se vrne v prvi dom (kjer je bil predlog vložen), da se obravnavajo spremembe, ki jih je predlagal drugi dom.

Oba domova morata soglašati glede končnega besedila. Med njima lahko pride do več izmenjav, dokler se ne dogovorita o vsaki besedi predloga zakona. Ko se to zgodi, se predlog zakona predloži monarhu v kraljevo potrditev (*Royal Assent*).

V **škotskem parlamentu** poteka podoben postopek predstavitve predloga zakona, obravnave, razprave in glasovanja, čeprav ima parlament s prenesenimi pooblastili **le en dom**. Obstajajo tri faze:

- **1. faza:** ustrezni parlamentarni odbori vsebinsko obravnavajo predlog zakona in pripravijo poročilo o njegovih splošnih načelih. Parlament prouči poročilo in razpravlja o splošnih načelih predloga zakona. Če se z njimi strinja, predlog zakona preide v drugo fazo;
- **2. faza:** odbor oziroma včasih tudi odbor celotnega parlamenta podrobno prouči predlog zakona. V tej fazi se lahko vložijo spremembe oziroma amandmaji k predlogu zakona;
- **3. faza:** predlog zakona se ponovno obravnava v parlamentu. Možne so dodatne spremembe, potem pa parlament razpravlja in glasuje o sprejetju predloga zakona v njegovi končni različici.

Ko gre predlog zakona čez vse parlamentarne faze v parlamentu Združenega kraljestva ali škotskem parlamentu, se pošlje monarhu v **kraljevo potrditev**, po kateri postane **zakon**. Na Škotskem obstaja štiritedenski rok, v katerem lahko sodni uradniki (*Law Officers*) izpodbijajo predlog zakona, če menijo, da ne spada v zakonodajna pooblastila škotskega parlamenta.

Primarna zakonodaja se lahko na splošno **spremeni ali razveljavi** samo z novo primarno zakonodajo. Vendar obstajajo izjeme, v skladu s katerimi se lahko nekatere spremembe in razveljavitve izvedejo s podzakonskim aktom – kadar gre za izpolnjevanje obveznosti EU ali zakonodajno reformo, ki zmanjšuje ali odpravlja upravna bremena. Vendar morata take uredbe pred sprejetjem s potrditveno odločitvijo (*affirmative resolution*) odobriti oba domova parlamenta.

Primarna zakonodaja začne veljati v skladu z **določbami o začetku veljavnosti**, ki so vključene v zakon. Zakon lahko natančno določi datum začetka veljavnosti. To je lahko takoj po kraljevi potrditvi, na določen datum (na splošno vsaj dva meseca po kraljevi potrditvi) ali na datum, ki ga določi minister ali ministrstvo v uredbi o začetku veljavnosti (*Commencement Order*) (podzakonski akt). Za različne določbe enega zakona se lahko določijo različni datumi.

Datum začetka veljavnosti za kateri koli akt sekundarne zakonodaje je običajno določen v samem aktu. Izjemoma se lahko datum začetka veljavnosti določi z objavo obvestila v uradnem listu (*London Gazette* ali *Edinburgh Gazette*).

Pravne zbirke podatkov

Dostopnih je več pravnih zbirk podatkov.

- Spletišče [Urada za informacije javnega sektorja \(Office of Public Sector Information – OPSI\)](#) vsebuje celotna besedila **vse primarne zakonodaje**, ki so jo sprejeli parlament Združenega kraljestva, škotski parlament, skupščina Severne Irske in skupščina Walesa, vključno z **vso sekundarno zakonodajo**, ki velja za celotno Združeno kraljestvo ali njegove dele. Dostop do informacij je brezplačen.
- **Revidirana primarna zakonodaja** od leta 1235 do danes, ki je bila sprejeta za vse dele Združenega kraljestva, je na voljo v [zbirki podatkov kodificiranega prava Združenega kraljestva \(UK Statute Law Database\)](#). Dostop do zbirke podatkov je brezplačen.

Čeprav je **vsa škotska zakonodaja** dostopna na spletišču OPSI, je celotna škotska primarna in sekundarna zakonodaja, sprejeta od prenosa pooblastil leta 1999, prav tako na voljo na spletišču [Urada kraljičinega tiskarja za Škotsko \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#). Dostop do zakonodaje je brezplačen.

Spletišče [Legislation.gov.uk](#), ki bo vključevalo spletišče OPSI in spletišče zbirke podatkov kodificiranega prava ter nadomestilo zakonodajo, ki se objavlja na spletišču Urada kraljičinega tiskarja za Škotsko, je uradno spletišče vse zakonodaje Združenega kraljestva.

Sorodne povezave

[Urad za informacije javnega sektorja \(Office of Public Sector Information – OPSI\)](#), [zbirka podatkov kodificiranega prava Združenega kraljestva](#), [legislation.gov.uk](#), [Urad kraljičinega tiskarja za Škotsko \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#)

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zadnja posodobitev: 30/04/2019